

Saksnr. 463/05 i Bystyret:
Dato: 16.11.05

**VALG AV DEPONERINGSLØSNING FOR FORURENSEDE SEDIMENTER FRA
OSLO HAVN - BYRÅDSAK 283 AV 08.11.2005**

SAKSFRAMLEGG

Til: Samferdsels- og miljøkomiteen **Dato:** 08.11.2005
Fra: **Vår** 200501783-16
ref(saksnr):
Saksbeh: **Arkivkode:** UTV.SAK
Telefon:

VALG AV DEPONERINGSLØSNING FOR FORURENSEDE SEDIMENTER FRA OSLO
HAVN - BYRÅDSAK 283 AV 08.11.2005

Saken gjelder:

Sammendrag:

Bystyret vedtok 26.10.2005 (sak 413/05) at den foreslåtte helhetlige tiltaksplanen for forurensede sedimenter skal legges til grunn for opprydningen i indre Oslofjord (Byrådssak 246/05).

Bystyret tok imidlertid ikke stilling til valg av deponeringsløsning for de forurensede sedimentene, som forutsettes mudret opp som følge av tiltaksplanen. Bystyret ba byrådet komme tilbake med en ny sak, som særlig tok opp konsekvensene av å velge en landdeponiløsning.

Det har fra bystyret også blitt uttrykt et ønske om nærmere informasjon om utredninger av deponiløsninger, og da særlig utredning av landdeponiet på Langøya. Å utrede en kommersiell aktørs anlegg er ikke en naturlig del av arbeidet med å få til en opprydning av forurensede sedimenter i Oslo havn. Pris og leveringsbetingelser er etter byrådets oppfatning tilstrekkelig for å vurdere dette alternativet opp mot dypvannsdeponiet i regi av Oslo Havn KF. Norges Geotekniske Institutt (NGI) har imidlertid foretatt sammenligninger og analyser av begge deponialternativene.

Byrådet redegjør nærmere for landdeponiløsningen i denne saken, men konkluderer med å anbefale dypvannsdeponi.

Etter at bystyret ikke vedtok byrådet forslag om dypvannsdeponi, gjorde Havnestyret følgende vedtak:

"Konsekvensen av Bystyrets vedtak av 26.10.2005 er at Oslo Havn KF ikke kan ta ansvaret for å være tiltakshaver eller finansiere og gjennomføre tiltaksplanen".

Byrådet vil søke å få Oslo Havn med som tiltakshaver hvis bystyret vedtar byrådets forslag.

Byrådet ser økonomi, nest etter miljø, som en sentral faktor i denne saken. Byrådet har fått bekreftet at det forelå finansiering for en opprydning til 160 mill. kroner, basert på et spleiselag mellom de ulike aktørene i havna. Dette ville kunne dekke mudring, tildekking med rene masser, etablering og bruk av dypvannsdeponi, samt overvåking av dette.

Innkommende tilbud og prisindikasjoner viser at bruk av Norsk avfallshåndtering AS (NOAH) sitt anlegg på Langøya som deponisted vil bli vesentlig dyrere enn 160 mill. kroner. Byrådet kan ikke se at det er noen andre enn Oslo kommune som eventuelt vil måtte dekke disse betydelige merkostnadene. SFT har påpekt overfor byrådet at statens bidrag på inntil 40 mill. kroner kun skal brukes til mudring og tildekking der det er uklare ansvarsforhold i havna. De vil derfor ikke kunne delfinansiere bruk av NOAHs anlegg da dette er en kommersiell aktør.

Byrådet støtter seg til forurensingsmyndighetene, andre fagmiljøer og miljøorganisasjoner når byrådet mener at dypvannsdeponiløsningen er en miljømessig god løsning. Det foreligger ingen informasjon, som byrådet har blitt gjort kjent med, som gjør at byrådet ikke mener at dette alternativet er trygt for håndtering av sedimentene fra Oslo havn. Byrådet legger også vekt på at denne løsningen innebærer full opprydning, mens NOAHs landdeponiløsning vil benyttes i den grad de ulike aktørene og tiltakshavere selv vil benytte seg av en slik deponering og finansiere det.

Byrådet anbefaler derfor etableringen av dypvannsdeponiet ved Malmøykalven som deponisted for de forurensede massene som tas opp, som en følge av den vedtatte tiltaksplanen for opprydning i Oslo havn.

Saksfremstilling:

1.1 Bakgrunn

Bystyret vedtok 26. oktober 2005 at den foreslåtte helhetlige tiltaksplanen for forurensede sedimenter skal legges til grunn for opprydningen i forurensede sedimenter i Indre Oslofjord (Byrådsak 246/05). De første indikasjonene på forurensede sedimenter i Oslo havn kom igjennom et dr. gradsarbeid i 1966-67, men det var først i 1991 at det for alvor ble fokusert på forurensede bunnsedimenter i Oslo havnebasseng. Havneoppsynet reiste spørsmål om snøtippingen i havnebassenget.

Arbeidet med forslag til opprydding i havnebassenget startet i januar 1992. Det skjedde i et samarbeid mellom Statens forurensingstilsyn (SFT), Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FMOA), Oslo kommune og Havnevesenet (HAV). Nødvendigheten av å finne en egnet deponiløsning for de forurensede massene ble tidlig erkjent.

Etablering av strandkanteponier i sentrumsnære havneområder, som senere kunne tenkes å bli benyttet til byutvikling, hadde liten forståelse i folkeopinionen og ble ansett som et lite realistisk deponeringsalternativ. Planprosessen etter plan- og bygningsloven med konsekvensutredning og reguleringsplan førte ikke frem pga. hensyntagen til planer om fremtidig byutvikling og antikvariske forhold (middelalderbyen).

Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen henvendte seg til Oslo kommune ved Plan- og bygningsetaten i slutten av november 1996 og understreket behovet for å finne egnede

deponier for forurensede bunnsedimenter. Etter mange års industriutslipp og andre tilførsler i havnebassenget, var bunnmassene i indre havnebasseng blitt sterkt forurenset av tungmetaller og giftige organiske forbindelser. Mudring, båttrafikk ved propellersjon og lokale strømningsforhold bidrar til at store mengder finpartikler virvles opp og spres, og miljøgiftene blir dermed tilgjengelig for organismer som lever i de frie vannmasser. Mudring forutsatte også den gangen at de forurensede massene måtte deponeres på en forsvarlig måte. I brev av 16.09.1996 anmodet Fylkesmannen Oslo kommune om å igangsette en helhetlig vurdering og gjennomføring av opprydding i de forurensede sedimentene i indre Oslofjord.

Siden den gang har det blitt gjennomført flere utredninger og laget planer som legger til rette for opprydding. Særlig er spørsmålet om egnede deponeringsløsninger viet mye tid. Dypvannsdeponi utenfor Malmøykalven har etter hvert blitt det mest aktuelle alternativet. Miljøverndepartementet bestemte i 2001 at alternativet dypvannsdeponi skulle konsekvensutredes etter plan og bygningsloven. Saken var i utgangspunktet ikke av en slik størrelsesorden at den automatisk skulle konsekvensutredes, men departementet krevde dette på grunn av sjansen for høyt konfliktnivå. Konsekvensutredningen for dypvannsdeponi utenfor Malmøykalven ble lagt fram i oktober 2001. På grunnlag av høringsrunden som fulgte av den stilte SFT, i brev av 28. juni 2002, krav om en tilleggsutredning. Den skulle inneholde:

1. Spredning av forurensing ved gjennomføringen av tiltaksplanen
2. Deponering i NOAHs anlegg på Langøya ved Holmestrand
3. Kostnader for henholdsvis dypvannsdeponi utenfor Malmøykalven og landdeponi på Langøya (NOAH)
4. Tildekking av områder på havnebunnen som ikke vil ha nyttetraffikk etter 2005 og mudring og deponering av øvrige områder

I tilleggsutredningen av 2. januar 2003, som ble utført av Norges Geotekniske Institutt (NGI), ble det på bakgrunn av tidligere utredninger og innhentede opplysninger fra NOAH Langøya, gjort beregninger og estimater av mengden miljøgifter som spres med ulike spredningsmekanismer ved gjennomføring av tiltaksplanen. NGI konkluderte i utredningen med at spredning av miljøgifter fra de to deponeringsalternativene ville gi en sikker deponering av massene med omlag 99 % reduksjon av spredningen på lang sikt. De sa også at deponering hos NOAH på Langøya ville gi en noe større miljøeffekt på kort og lang sikt.

Likevel slår NGI fast at spredning av sedimenter under mudring, transport og annen håndtering trolig vil være den dominerende mekanismen for spredning av miljøgifter. De hevder at dette vil ha noe mindre negativ effekt ved deponering i dypvannsdeponi i forhold til deponering hos NOAH fordi dypvannsdeponiet er en lokal løsning der man unngår transport og søl over ikke forurensede områder.

NGI oppsummerer med at estimatene for tiltakenes miljøeffekt er ganske lik for de to alternativene. Kostnadene ved de to alternativene vil derfor få stor betydning for valg av metode. Da NGI beregnet kostnadene ved de to alternativene var dypvannsdeponiet det desidert rimeligste alternativet med et kostnadsintervall på 101 - 136 mill. kroner mot en pris på 387 mill. kroner for deponering på NOAH Langøya (NGI-rapport 20011067-1 side 41).

1.2. Dagens situasjon for de to deponeringsalternativene

1.2.1 Landdeponi:

NOAHs behandlingsanlegg på Langøya er Norges eneste godkjente og etablerte deponi for mottak av miljøgifter og sterkt forurensede sedimenter. NOAH Langøya AS kan som følge av

tillatelse fra SFT av 04.06.2003 motta inntil 300 000 tonn forurensede masser per år, 70 000 tonn uorganiske syrer per år og 252 000 tonn uorganisk farlig avfall per år, regnet som gjennomsnitt over 5 kalenderår. I tiltaksplanen er det lagt opp til mudring av inntil 1 000 000 m³ forurensede sedimenter i løpet av to til tre år. Sedimentene har en egenvekt på 1,2 - 1,4 kg avhengig av vanninnhold. I brev, fra NOAH til Oslo kommune ved byråd for miljø og samferdsel av 14.09.2005, tar NOAH utgangspunkt i at prosjektet omfatter 500.000 m³ forurensede sedimenter (omregnet til ca 700.000 tonn) slik det ble beskrevet i det første utkastet av tiltaksplanen fra april 2005.

NOAH har ikke lagt frem et tilbud som er i samsvar med tiltaksplanens føringer. I alle tilbud har de lagt til grunn at prosjektet strekker seg over en periode på ca 6 år. De forutsetter at overlevering av sedimentene vil skje ved mudringslekter i Oslo havn. På grunnlag av dette gir de en pris på transport fra Oslo havn til Langøya utenfor Holmestrand, samt mottak og behandling av 500 000 m³ med en pris per tonn på 180 kroner det vil si en total pris for 500 000 m³ på 126 mill. kroner. Med dette reduserte de prisen med ca 40 mill. kroner i forhold til prisanslaget fra 28.02.2005 som tiltaksplanen la til grunn. I tillegg oppgir NOAH at de kan tilby utvidede tjenester, og på den måten være i stand til å utføre opprydningsarbeidet i en totalpakke.

I den endelige versjonen av tiltaksplanen fra juni 2005 ble det lagt vekt på at mudringen av de forurensede sedimentene av miljøhensyn burde gjennomføres så raskt som mulig. Dette la også byrådet vekt på i den fremlagte byrådssaken 246/05. For å imøtekomme dette søkte NOAH SFT 13.10.2005 om en midlertidig utvidelse av konsesjonen for mottak av inntil 1 000 000 m³ forurensede masser i inntil tre år.

20.10.2005 ber SFT NOAH om tilleggsopplysninger. SFT ber blant annet NOAH om å redegjøre for hvordan mottak av sedimentene rent praktisk er tenkt å foregå og at de må utrede hvilken betydning en deponering av forurensede sedimenter i en slik størrelsesorden vil ha for deponiene, forurensingspotensialet og forurensingssituasjonen.

I brev av 26.10.2005 svarer NOAH på SFTs henvendelse og sender inn tilleggsopplysninger. NOAH understreker i brevet at håndtering, disponering og vannbehandling vil foregå innenfor rammen av den allerede tildelte konsesjonen datert 04.06.2003, og at dispensasjonssøknaden kun gjelder et utvidet årsmottak knyttet til et spesielt prosjekt der det av miljøhensyn er ønskelig med en kort gjennomføringsperiode.

NOAH klassifiserer mudringsmassene fra Oslo Havn som ordinært avfall. I utgangspunktet blir mudringsmassene derfor håndtert som dette sammen med annet ordinært avfall. Dersom det skulle mottas masser som må betraktes som farlig avfall, eller det er et utrykkelig ønske om en behandling som farlig avfall, vil NOAH også kunne effektivere dette. NOAH presiserer i brevet at: "Dersom SFT innvilger en utvidet konsesjon og en beslutning kan tas hurtig, skal NOAH med sine samarbeidspartnere være i stand til både å gjennomføre en hurtig mudringsoperasjon samt anvende de rene masser som blir tilgjengelig høsten 2006 til overdekning".

NGI har bistått NOAH med vurdering av hvilken betydning mottak av forurensede sedimenter i en slik størrelsesorden vil ha for deponiene, forurensingspotensialet og forurensingssituasjonen. I brev av 26.10.2005 fra NGI til NOAH redegjør de for to alternative deponeringsløsninger på Langøya; Nord i Nordbruddet (over "Nøytraldeponiet") og direkte ned i bunnen av Sydbruddet. I følge NGI kan begge løsninger benyttes på en forsvarlig måte.

I konklusjonen sier NGI følgende:

"Utlekkingspotensialet fra disse sedimentene ble grundig undersøkt i forbindelse med utredning av dypvannsdeponiet (Konsekvensutredningen og tilleggsutredning; 2002/2003). Resultatene fra dette arbeidet vil være relevant for forholdene i deponiene på Langøya, og kan brukes i kvantifiseringen av utlekking både under drift og etter avslutning. Dette er spesielt relevant for de massene som deponeres i Sydbruddet på Langøya, da dette skal avsluttes som en marina med åpning til fjorden. Sydbruddet kan etter avslutning betraktes som et "kontrollert og lukket dypvannsdeponi".

I pressemelding fra SFT 28. oktober, uttaler de seg om mulige konsekvenser av å velge å deponere de forurensede massene fra Oslo på Langøya:

En løsning der de forurensede massene blir fraktet til NOAH Langøya vil foruten å bli en dyrere løsning også innebære at kapasiteten på anlegget fylles opp med masser fra Oslo som ikke betegnes som farlig avfall. Dette vil kunne få konsekvenser for opprydding andre steder (SFT 28.10.2005).

SFT har orientert byrådsavdelingen om at de per 01.11.2005, ikke har mottatt tilstrekkelig materiale fra NOAH til å sluttbehandle søknaden om midlertidig utvidelse av konsesjonen.

Behandlingen av de forurensede sedimentene på Langøya er NOAHs ansvar. For byrådet har prosessen med vurdering av alternativet med landdeponi måtte begrense seg til vurderingen av et kommersielt tilbud fra en privat aktør. Det finnes ingen andre aktuelle landdeponier og Oslo kommune har ingen innvirkning på hvilken måte, eller til hvilken pris NOAH tar imot og behandler de forurensede sedimentene på Langøya.

1.2.2 Dypvannsdeponi

20.09.2005 ble Oslo Havns søknad om etablering av dypvannsdeponi ved Malmøykalven godkjent. SFT har ved avgjørelsen om tillatelsen skulle gis og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. De fastholder at Oslo Havn plikter å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene.

I SFTs begrunnelse for å godkjenne dypvannsdeponiet heter det at tiltaket skal gjennomføres slik at minst mulig forurensing spres under tiltaksgjennomføringen, og at løsningen som velges er miljømessig forsvarlig også på sikt. Ut fra de opplysninger de har mottatt og på grunnlag av de utredninger som er gjennomført, mener SFT at etablering av dypvannsdeponi er en miljømessig god løsning. Den spredningen som vil kunne skje ved mudring og deponering er av begrenset varighet og omfang, og SFT mener at slik spredning er udramatisk sammenlignet med dagens situasjon med forurensingsspredning fra havnen. Mudring og nedlegging må imidlertid skje på en kontrollert måte. En forutsetning er at massene synker raskt til bunns, og at de forurensede massene isoleres etter innlegging slik at det ikke foregår en spredning ut av deponiområdet.

Det aktuelle området er et basseng omgitt av naturlige terskler. Den dypeste delen av bassenget ligger på ca 70 meters dyp. For å få kapasitet til å legge inn 1 mill. m³ med forurensede sedimenter, må det anlegges to mindre terskler eller valler i nordøstre kant av bassenget og mellom naturlige forhøyninger i sjøbunnen.

Sedimentene i deponiområdet er i dag forurenset bl.a. som følge av tidligere tiders dumping av forurensede masser. Strømmålinger gjennomført vinteren 2004-2005 viste lave strømhastigheter, noe som gir gode forhold for sedimentering i bassenget. Noen ganger skjer imidlertid en dypvannsutsiftning om vinteren, noe som gir en sterkere strøm gjennom

bassenget. Målinger av strøm under dypvannsutsiftningen sist vinter viste imidlertid at det ikke var eroderende strøm selv under dypvannsutsiftningen. Dette innebærer at de deponerte massene ikke vil fraktes ut av dypvannsdeponiet selv under en dypvannsutsiftning. SFT har likevel, som en ekstra sikkerhetsfaktor, stilt krav om at det skal måles strøm ved Drøbakerskelen i de periodene hvor en dypvannsutsiftning kan forventes. Under dypvannsutsiftningen skal det måles kontinuerlig strøm ved deponiområdet, og deponeringen skal stanses dersom målinger viser en eroderende strøm.

Tilsetning av saltlake vil sikre en raskere sedimentering, øke egenvekten på bunnvannet, hindre spredning av partikler og motvirke en vannutsiftning. SFT har krevd at saltinnholdet i overskuddsvannet i sedimentene måles etter mudring og før nedføring av masser. Saltlake skal tilsettes dersom overskuddsvannet har en lavere saltholdighet enn bunnvannet i deponiområdet.

Dypvannsdeponiet skal tildekkes. SFT har stilt krav til tykkelsen på dette rene overdekkingslaget av sand. Det skal være tykt nok til å kunne tåle gravende dyr dersom det blir oksygenforhold i fremtiden som er høye nok til at dyr kan etablere seg. Det er også tatt hensyn til at dypvannsutsiftningene kan bli kraftigere i fremtiden, og at dekklaget derfor må kunne tåle det. Deponiet vil bli regulert til spesialområde slik at det ikke vil tillates tråling etter fisk der. På grunnlag av dette mener SFT at en tykkelse på 0,4 meter er tilstrekkelig.

Etter at SFT kunngjorde at de godkjente Oslo Havns løsning med dypvannsdeponi ved Malmøykalven har ingen levert klager på tillatelsen. Klagefristen er utløpt og godkjenningen er dermed endelig.

01.11.2005 godkjente kommunestyret på Nesodden reguleringsplanen for dypvannsdeponi. Oppedgård kommune vil vurdere innsigelse mot reguleringsplanen på nytt i formannskapsmøte 16.11.2005.

1.3 Bystyrets behandling

1.3.1 Bystyrevedtaket

I tillegg til å vedta tiltaksplanen gjorde bystyret følgende vedtak 26.10.2005:

Byrådet bes snarest legge frem sak for bystyret om innholdet og konsekvensene av å velge landdeponering som løsning for opprydding av bunnsedimentene i Oslo Havn. Saken må inneholde:

- Redegjørelse for at landdeponeringsløsning ikke er oppdatert
- Redegjørelse for anbudsprosessene
- Redegjørelse for at byrådssaken ikke ble lagt fram før 6. oktober 2005
- Sammenlignbare kostnadstall både for dypvannsdeponi og landdeponi, fordelt på de ulike kostnadselementer: Anlegging av dypvannsdeponi, mudring, frakt av massene, deponering, tildekking og overvåking.
- Sammenlignbare opplysninger om den videre fremdrift ved de to alternativene.

I det følgende redegjøres det for disse forholdene.

1.3.2 Redegjørelse for at landdeponeringsløsning ikke er oppdatert

Landdeponeringsløsningen er det i den foreliggende byrådssak gjort ytterligere redegjørelse

for. Årsaken til at byrådet ikke har kunnet holde bystyret oppdatert med alle detaljer i denne saken skyldes at den sentrale aktøren i så måte nødvendigvis ikke har orientert byrådet om endrede priser og forutsetninger. Imidlertid har byrådet søkt skriftlig informasjon og konkrete tilbud fra NOAH på Langøya. På forespørsel fikk byråden oppdaterte priser i brev av 14.09.2005, disse forutsatte at massene måtte leveres over en 6-års periode. Dette ble bekreftet av NOAH i møte med byråden 22.09.2005. Dette var dermed det mest oppdaterte grunnlaget byrådet kunne legge frem byrådssaken på.

I Samferdsels- og miljøkomiteens høring 18.10.2005, to uker etter at byrådssaken ble lagt fram, kunne NOAH opplyse at de likevel kunne ta imot den anslåtte mengden masser i løpet av to år, såfremt de fikk ny utvidet konsesjon fra SFT.

Byråden fant det ikke riktig å endre den vedtatte og fremlagte byrådssaken på grunnlag av de uttalelsene som kom frem i komiteens høring. Det viste seg å være en riktig avgjørelse da det fortsatt er uvisst om, og i så fall når, NOAH vil få en utvidet konsesjon på Langøya. Prisene for levering hos NOAH på Langøya er heller ikke endret i forhold til det som er oppgitt i byrådssaken.

1.3.3 Redegjørelse for anbudsprosessene

Anskaffelsesprosessen i regi av Oslo Havn KF gjennomføres i henhold til gjeldende anbudsrutiner i Oslo kommune. Anskaffelsen er ikke avsluttet og dermed kan ikke detaljer om tilbydere og priser offentliggjøres.

I notat til Samferdsels- og miljøkomiteen av 29.04.2005 gjorde byråd for miljø og samferdsel rede for fremdriften for regulerings- og tiltaksplan:

Beregnet behandlingstid for tiltaksplanen er ca. 6 mnd. Beregnet behandlingstid for regulering av alternativ 1. dypvannsdeponi er ca 12 mnd. Statens vegvesen begynner gravearbeidet for Bjørvika-tunnelen til vinteren, og har behov for tilgang til deponi for sine forurensete masser snarest mulig etter dette. For å spare tid i tilfelle bystyret velger alternativ 1, som er det rimeligste, har Oslo Havn satt i gang reguleringsarbeidet allerede nå før tiltaksplanen er ferdig behandlet.

Oslo Havn satte også i gang anskaffelsesprosessen med samme begrunnelse, hvis en både skulle kunne ta imot de forurensete massene fra Bjørvika og kunne nyttiggjøre seg av de rene massene måtte anskaffelsesprosessen nærmest være fullført på det tidspunktet bystyret tok sin avgjørelse.

Byrådet viser til nærmere redegjørelse for økonomiske konsekvenser avslutningsvis i byrådssaken.

1.3.4 Redegjørelse for at byrådssaken ikke ble lagt fram før 06.10. 2005

Byrådsavdelingen fikk oversendt den helhetlige tiltaksplanen fra Oslo Havn KF 12.06.2005. Arbeidet med å utarbeide en byrådssak for helhetlig opprydning startet umiddelbart. Debatten rundt et mulig dypvannsdeponi ved Malmøykalven hadde mange engasjerte og interessante innlegg. Det ble en vanskelig avgjørelse som krevde tid, og byrådet fant det nødvendig med flere drøftinger før saken kunne avgis.

I et møte 22.06.2005 presenterte miljøvernssjef og styreleder i Oslo Havn KF tiltaksplanen for NOAH. I tillegg til at den endelige tiltaksplanen ble overlevert, ble det redegjort for fremdrift, omfang av arbeidet og hvordan Oslo Havn så for seg den videre prosessen.

Som det går frem av redegjørelsen over endret NOAH prisene for deponering på Langøya midt i september måned. Da SFT gav tillatelse til dypvannsdeponering ved Malmøykalven 20.09.2005 og NOAH bekreftet i møte 22.09.2005 at de ikke kunne ta imot tilstrekkelige mengder i løpet av 2 år, fikk byråden den nødvendige tryggheten til å anbefale bystyret en opprydning med deponering i det da godkjente dypvannsdeponiet ved Malmøykalven.

1.3.5 Sammenlignbare kostnadstall både for dypvannsdeponi og landdeponi, fordelt på de ulike kostnadselementer: Anlegging av dypvannsdeponi, mudring, frakt av massene, deponering, tildekking og overvåking.

Sammenlignbare kostnadstall må være basert på konkrete tilbud fra entreprenører som er villig til å påta seg ansvar for opprydning og tildekking, samt deponering som fremgår av en offentlig anskaffelse med alle de regler som er knyttet til en slik anskaffelse (tilsvarende de tilbud som har vært behandlet i Oslo Havn fra ulike leverandører). Det foreligger en slik oppstilling av sammenlignbare kostnader (og det i vesentlig mer detalj), men dette er et fortrolig materiale i forbindelse med et innkjøp. Foreløpig er det beste kostnadsoverslaget, som viser det relative forholdet mellom de ulike alternativene, det som er utarbeidet i tiltaksplanen og gjengitt i byråds sak 246/05.

Styreleder i Oslo Havn KF orienterte Samferdsels- og miljøkomiteen i deres høring 18. oktober om at et tilbud fra den ene entreprenøren, som i samarbeid med NOAH leverte et tilbud for helhetlig opprydning, frakt og deponering hos NOAH på Langøya at de samlede kostnadene for dette ville bli i størrelsesorden 360 mill. kroner. Hva kostnaden for helhetlig opprydning med deponering i dypvannsdeponi vil bli, kan ikke fastsettes før kontrakt med entreprenøren med det beste tilbudet er undertegnet. Kostnaden vil imidlertid bli vesentlig lavere, det ble i den overnevnte høringen anslått at de mest interessante tilbudene for en helhetlig opprydning med deponering i dypvannsdeponi hadde en total kostnad i størrelsesorden 160 mill. kroner.

1.3.6 Sammenlignbare opplysninger om den videre fremdrift ved de to alternativene. Alternativet med dypvannsdeponi kan videreføres i det øyeblikk reguleringsplanen er godkjent og bystyret velger dypvannsdeponiet som løsning for den helhetlige opprydningen i Oslo havn. Reguleringsplanen ble godkjent av Nesodden kommune 01.11.2005. Formannskapet i Oppegård vil behandle sin innsigelse mot reguleringsplanen på nytt 16.11.2005. Tiden fra inngåelse av kontrakt med valgt entreprenør, til mudring og deponering er fullført er estimert til 2 år.

Alternativet med bruk av NOAH har intet starttidspunkt før det foreligger en ny konsesjon fra SFT. Fra det tidspunktet en ny tillatelse foreligger må byrådet finne en tiltakshaver som skal ha ansvaret for å gjennomføre et innkjøp av: Mudring, tildekking og deponering. En sentral forutsetning for å sette i gang denne prosessen vil være at de nødvendige økonomiske ressursene foreligger. Hvor lang tid dette vil ta og hvem som skal gjennomføre dette er uklart. Uansett må det av hensyn til miljøet i fjorden, ikke ta lenger tid enn to år fra det foreligger ferdige forhandlede innkjøpsavtaler til opprydningen er gjennomført.

Byrådets vurdering:

Flere har pekt på risikoen for spredning av miljøgifter ut av deponiet og ødeleggelse av bade- og rekreasjonsområder i fjorden som et sentralt motargument for etableringen av dypvannsdeponi ved Malmøykalven. Undersøkelser og beregninger som er foretatt viser at sannsynligheten for utlekking etter deponering er svært liten. SFT vurderer at den største risikoen for spredning er under mudringsoperasjonen som må gjennomføres uavhengig av hvilken disponeringsløsning som velges, og at risikoen for spredning ved deponering er liten.

De mener også at dypvannsdeponiet ikke vil kunne skape problemer for bade- og friluftsliv i fjorden. Dette understøttes av risiko- og sårbarhetsanalysen som er utarbeidet for deponiet.

Byrådet vil peke på følgende konsekvenser av å velge landdeponiløsningen til NOAH for de forurensede massene fra opprydningen i indre Oslofjord.

- Som SFT påpeker vil en løsning der de forurensede massene blir fraktet til NOAH Langøya foruten å bli en dyrere løsning også innebære at kapasiteten på anlegget fylles opp med masser fra Oslo som ikke betegnes som farlig avfall. Dette vil kunne få konsekvenser for opprydding andre steder (SFT 28.10.2005).

- Prisen for levering av bunnsedimenter fra Oslofjorden til NOAH varierer etter tidspunkt og hvem som spør. Statens vegvesen betaler i disse dager 0,5 mill. kroner per 1000 m³ som blir fraktet til og deponert på Langøya. Dette er en situasjon de ulike aktørene som ønsker å fjerne forurensede sedimenter Oslo fortsatt vil være i, hvis Oslo kommune ikke bidrar til å lage et alternativ til det kommersielle anlegget på Langøya.

- Konsekvensen vil være høyere kostnader for Oslo kommune. Uavhengig av den pågående anskaffelsesprosessen til Oslo Havn KF, så vil frakt og deponering hos NOAH sannsynligvis minst koste 100 mill. kroner mer enn deponering i dypvannsdeponi ved Malmøykalven. Dette anslaget gjøres under forutsetning av at mudring og tildekking kan utføres til samme pris for begge alternativene.

- Konsekvensen kan bli at opprydningen blir skjøvet langt frem i tid eller at den må tas stykkevis. Det er knyttet usikkerhet til om NOAH får tillatelse til å motta så store mengder over kort nok tidsperiode. SFT kan ikke gi noen garanti for at NOAH skal få godkjent en søknad om utvidet konsesjon.

- Den helhetlige opprydningen står i fare. Flere av elementene i den fremforhandlede finansieringspakken vil kunne falle fra hvis en velger deponering hos NOAH. Flere aktører har gitt uttrykk for at de ikke vil betale for ekstrakostnadene knyttet til frakt og landdeponering, så lenge forurensingsmyndighetene har godkjent et rimeligere alternativ.

- Konsekvensen kan bli at statens bidrag på inntil 40 mill. kroner kan reduseres. SFT har påpekt overfor byrådet at deres bidrag kun skal brukes til mudring og tildekking der det er uklare ansvarsforhold i havna. De vil ikke kunne delfinansiere bruk av NOAHs anlegg da dette er en kommersiell aktør.

Havnestyret gjorde følgende vedtak 27.10.2005:

"Oslo Havn KF har gjennomført det oppdrag som ble gitt av Byrådet 14.10.2004. Tiltaksplanen foreligger samtidig som Oslo Havn KF og SVRØ i samarbeid har presentert en praktisk gjennomføring av tiltaksplanen inkl. at parten har vist vilje til å yte et betydelig bidrag til en finansiering av tiltaksplanen dersom bruk av dypvannsdeponi legges til grunn. Målsettingen for arbeidet har vært å kunne ta den operative beslutning om gjennomføring av planen innen 01.11.2005.

Konsekvensen av Bystyrets vedtak av 26.10.2005 er at Oslo Havn KF ikke kan ta ansvaret for å være tiltakshaver eller finansiere og gjennomføre tiltaksplanen".

Byrådet vil søke å få Oslo Havn med som tiltakshaver hvis bystyret velger byrådets foreslåtte løsning for opprydding og deponering.

Byrådet ser at det er sentralt for fremdriften at *en* tiltakshaver har ansvar for helheten i tiltaksplanen. Oslo Havn KFs selvpålagte rolle som pådriver og initiativtaker for en helhetlig løsning oppfatter byrådet som helt sentralt for at Oslo kommune skal kunne lykkes med å nå visjonen for Indre Oslofjord i tiltaksplanen:

"Vi skal sørge for at miljøkvaliteten i indre Oslofjord og bruken av fjorden ikke påvirkes negativt av bunnsedimenter som er blitt forurenset. Neste generasjon skal oppleve en renere sjøbunn og et marint økosystem som er styrt av naturgitte rammebetingelser".

Byrådet støtter seg til forurensingsmyndighetene, fagmiljøer og miljøorganisasjoner når det mener at en dypvannsdeponiløsning er en miljømessig god løsning. Det foreligger ingen informasjon som byrådet har blitt gjort kjent med som gjør at byrådet ikke mener at dette alternativet er trygt for håndtering av sedimentene fra Oslo havn.

Byrådet anbefaler derfor etableringen av dypvannsdeponiet ved Malmøykalven som deponisted for de forurensete massene som tas opp som en følge av den vedtatte tiltaksplanen for opprydning i Oslo havn.

Love og regelverk, tidligere vedtak

Bystyrevedtak 413/05 (26.10.2005): Helhetlig tiltaksplan for forurensete sedimenter i Oslo havnedistrikt ble vedtatt lagt til grunn for arbeidet med å rydde opp i forurensete sedimenter i fjorden.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske konsekvenser ved valg av dypvannsdeponi:

Totalkostnaden var av Oslo Havn grovt anslått til å bli ca 160 mill. kroner (eks mva). Beløpet omfattet ikke opprydning i småbåthavnene. Oslo Havn KF etablerte et spleiselag for å dekke disse kostnadene. Bidragsyttere var tenkt å være Staten ved SFT (inntil 40 mill. kroner) Oslo Havn KF (inntil 40 mill. kroner), Statens vegvesen (ca 40 mill. kroner), Oslo Kommune (inntil 20 mill. kroner), Tjuvholmen/Aker Brygge/Bjørvika Utvikling/Ekeberg oljelager/Nesoddenbåtene (ca 20 mill. kroner til sammen).

I og med at det ikke ble oppstart med gjennomføringen av tiltaksplanen den 01.11.2005 medfører det økonomiske konsekvenser som byrådet per i dag ikke har full oversikt over. Det må lages en oppdatert aktivitets- og gjennomføringsplan for mudring og deponering. Byrådet må sikre at Oslo Havn kan være tiltakshaver for på den måten stå ansvarlig for arbeidene og kontraktsinngåelse med entreprenøren som skal utføre arbeidet.

Arbeidet vil sannsynligvis først kunne starte opp i januar 2006. Dette vil medføre at det økonomiske bidraget fra Statens vegvesen vil bli lavere enn anslått i det opprinnelige spleiselaget. Dette skyldes at de masser som nå mudres i Bjørvika sendes til Langøya og NOAH. Det må forventes at Oslo kommune vil måtte dekke disse kostnadene.

I byrådssak 246/05 ble det anslått at Oslo kommunes andel vil bli mellom 12 og 20 mill. kroner. Utgiftene ville da sannsynligvis kommet først i 2007. Det må imidlertid nå tas høyde for økte utgifter som en følge av den forsinkede oppstarten. I 2006 vil det være et større behov for finansiering da Statens vegvesens bidrag vil kunne bli redusert med inntil 25 mill. kroner. Byrådet vil komme tilbake til dette i etterkant av bystyrets behandling.

Økonomiske konsekvenser ved valg av landdeponi:

Totalkostnaden for dette alternativet er ikke klart. Tilbudet som er gitt fra NOAH for transport av mudrede masser fra Oslo havn til Langøya og deponering der utgjør 252 kroner pr. m³.

Med et basisalternativ på 650.000 m³ blir kostnaden for frakt og deponering på 163,8 mill. kroner (eks mva). I tillegg kommer kostnadene for mudring og tildekking med rene masser som må gjennomføres i dette alternativet også.

Det innkommende tilbudet for mudring og tildekking med NOAH som underleverandør for transport og lagring av mudrede masser, ble avvist av anskaffelseskomiteen pga at tilbudet var ufullstendig. I forhold til de anslåtte kostnadene for mudring, tildekking og bruk av dypvannsdeponi (på 160 mill. kroner eks mva) var tilbudet med NOAH som underleverandør 200 mill. kroner dyrere (eks mva). Tilbudet var altså i størrelsesorden 360 mill. kroner for håndtering av 650.000 m³ masser inkludert mudring, transport og lagring samt tildekking med rene masser.

Det foreligger foreløpig ingen finansieringsløsning for dette alternativet. Flere av bidragsyterne til en opprydning med valg av dypvannsdeponi er usikre på om de kan gå inn med de samme beløp ved valg av landdeponi. Dette gjelder blant annet staten ved SFT. Det foreligger per i dag ingen finansieringskilder som har sagt seg villige til å bidra økonomisk til en løsning med bruk av landdeponi.

Dersom en imidlertid antar at de 160 mill. kroner som er stillet til disposisjon for dypvannsdeponiløsningen også vil være tilgjengelig ved valg av landdeponiløsningen så vil det være overveiende sannsynlig at Oslo kommune vil måtte ta store deler eller hele merkostnaden ved bruk av landdeponi da tilhengerne av en rimeligere løsning ikke vil finansiere ekstrakostnaden ved deponering på land. Det eneste alternativet til at hele regningen skal måtte dekkes av Oslo kommune vil være å kreve at staten bidrar med større beløp.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1.
Opprydningen i henhold til helhetlig tiltaksplan for forurensede sedimenter, vedtatt av bystyret 26.10.2005 i sak 413/05, baseres på en løsning med dypvannsdeponi ved Malmøykalven.
2.
Bystyret gir byrådet fullmakt til å inngå de nødvendige avtaler for opprydningen i Oslo havnedistrikt.

INNSTILLING /VEDTAK

[200501783]

Sak 463 Valg av deponeringsløsning for forurensede sedimenter fra Oslo Havn - Byrådsak 283 av 08.11.2005

Sendt til byrådet

Bystyret har behandlet saken i møte 16/11/2005 sak 463

Dokumenter innkommet:

- Brev av 07.11.2005 fra Biologge AS (200501783-17)
- E-post av 15.11.2005 fra Jann O. Brevig (200501783-19)

FORSLAG:

Forslag fremsatt i komiteen:

Rune Gerhardsen på vegne av A fremmet følgende alternativ til byrådets forslag pkt. 1:

Opprydningen i henhold til helhetlig tiltaksplan for forurensede sedimenter, vedtatt av bystyret 26.10.2005 i sak 413/05, baseres på en løsning med landdeponi.

Rune Gerhardsen på vegne av A, Stian Berger Røsland på vegne av H og Hans-Petter Aas på vegne av SV fremmet følgende tilleggsforslag:

Byrådet bes snarlig legge frem en plan for opprydding i Alnaelva og i andre elver med et forurensingsproblem.

Votering:

Samferdsels- og miljøkomiteens innstilling, punkt 1, ble vedtatt mot 17 stemmer (A og KrF), som stemte for mindretallsinnstillingen.

Samferdsels- og miljøkomiteens innstilling, punktene 2 og 3, ble enstemmig vedtatt.

Etter dette er bystyrets vedtak følgende:

1.

Opprydningen i henhold til helhetlig tiltaksplan for forurensede sedimenter, vedtatt av bystyret 26.10.2005 i sak 413/05, baseres på en løsning med dypvannsdeponi ved Malmøykalven.

2.

Bystyret gir byrådet fullmakt til å inngå de nødvendige avtaler for opprydningen i Oslo havnedistrikt.

3.

Byrådet bes snarlig legge frem en plan for opprydding i Alnaelva og i andre elver med et forurensingsproblem.